

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ФАКТОР ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

*В.І. Євдокимов, В.В. Луценко,
Харківській національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
(м. Харків)*

На сьогодні є достатні підстави говорити про глибоку системну кризу, яка вразила українське суспільство. В цих умовах актуальною стала проблема пошуку нових підходів до гуманізації управління в освітній, політичній, економічній, соціальній, науковій, духовній та інших системах.

Одним з напрямів вирішення проблеми є розвиток креативної освіти в системі підготовки фахівців.

Креативний (від англ. «creative») – буквально «творчий». При цьому творчість розглядається як пошук неординарних, нестандартних підходів, розкріпачення інтелектуальної фантазії, намагання уявити майбутній результат, бажання і можливість реалізації індивідуальності у вибраній справі.

Креативність ми розглядаємо як рису особистості, яка виявляється у гнучкості та конструктивності реагування на організаційні проблеми, здатності приймати нестандартні рішення в ситуаціях невизначеності й неповної інформації, з якими стикається сучасний фахівець. Особливості мислення при креативності:

- ❖ *швидкість* як здатність за одиницю часу вирішувати певну кількість професійних задач;
- ❖ *гнучкість* як уміння перебудовуватись і відмовлятись від шаблонних схем;
- ❖ *прогностичність* як уміння передбачити розвиток подій за певних умов;
- ❖ *оригінальність* як здатність генерувати нестандартні ідеї;
- ❖ *точність* як здатність надавати завершеної форми результатам мислення.

Проведені дослідження з вивчення особистісних якостей, що обумовлюють успішність професійної діяльності, дозволили виявити такі важливі фактори успіху:

- ❖ упевненість у собі;
- ❖ бажання та інтерес займатися професійною діяльністю;
- ❖ оптимальне поєднання ризикованості і відповідальності;
- ❖ нестандартність мислення;
- ❖ інтуїція;
- ❖ ініціативність;
- ❖ підприємливість;
- ❖ комунікативність;
- ❖ емоційна урівноваженість;
- ❖ висока професійна компетентність.

Аналіз факторів успіху дозволяє говорити про присутність серед них у явній чи неявній формі креативності, яка стає важливим чинником модернізації освіти у напрямку її гуманізації.

Ще не так давно креативність вважалась однією з необхідних якостей творчих працівників: учених, художників, композиторів, дизайнерів, журналістів тощо. Сьогодні креативність стає одним з обов'язкових атрибутів успішного фахівця. Якщо, наприклад, для митця в його діяльності вирішальне значення мають натхнення, емоції, почуття, то на прийняття рішення професіонала впливає чітке розуміння того, що треба створити, навіть і для кого. Нова система цінностей призводить до того, що в самому понятті креативності з'являється елемент гуманізму.

Бути креативним фахівцем – це вимога часу, оскільки на передній план у його діяльності виступає творчий підхід до справи та гуманне ставлення до людей. В кінці кінців, так працювати може будь-який студент з нормальним інтелектом, якщо до нього звертатись як суб'єкта навчальної діяльності, як до особистості, що намагається до самовизначення і самореалізації. Досить поширена думка про те, що освіта традиційно орієнтувалась на особистість не більше, ніж декларація. Пріоритетом завжди був і залишається той продукт, який від особистості можна одержати, – реалізація моделей поведінки, виконання певних соціальних і професійних функцій тощо. Навіть приваблива і довгі роки панівна ідея активізації учіння, відповідно з якою особистісний потенціал студента використовується для засвоєння визначеного іззовні змісту, служить одним із підтверджень того, що особистість розглядається як засіб для досягнення інших цілей. Креативність, критичність, суб'єктність та інші власне особистісні якості студента поки що не розглядаються як самоцінність.

Якісна підготовка фахівців передбачає розробку та експериментальну перевірку структурно-функціональної моделі формування професіонала. Ця модель стає основою програмування професійної підготовки майбутнього фахівця, а реалізація моделі забезпечується відповідною педагогічною технологією.

Модель передбачає змістовий, процесуальний, управлінський блок, блок особистісних якостей і блок практичної підготовки. Останній виступає як результат професійної підготовки студента та визначає рівень його професіоналізму. До блоку особистісних якостей обов'язково входить креативність. Модель передбачає підготовку такого фахівця, який має потребу і здатність діяти від власного імені, керуючись інтересами і потребами людей. За таких умов підготовки заклад освіти буде випускати креативних, гуманних, тобто сучасних фахівців.

ВИСНОВКИ

Гуманістична спрямованість навчання досягається при впровадженні такої педагогічної технології навчання, в якій головний ціннісний орієнтир у навчальному процесі ВНЗ є особистість студента, її конкретні й помітні позитивні зміни в процесі напруженої індивідуальної діяльності з розвитку і формування власного потенціалу – креативного, інтелектуально-творчого, соціально-морального, духовно-естетичного і фізичного. Гуманізація процесу навчання в цьому зв'язку – це така організація навчальної діяльності, коли формування особистості, всебічне культивування індивідуальних здібностей студентів є головним смислом і метою педагогічних зусиль викладачів, як, між іншим, і самих студентів.